

LUPAȘCU, Gheorghe (18.IV.1940, Berteștii de Jos, j. Brăila), poet. Este fiul Vasilicăi (n. Mardale-Borangic) și a lui Radu Lupașcu, agricultori înstăriți. Urmează școala primară din satul natal 1947–1951, apoi Școala elementară nr. 5 Brăila (1951–1954). Concomitent cu etapele școlare acumulează o experiență de viață semnificativă: este, pe rând, tăietor de lemne în m-ții Buzăului, mașinist la Teatrul de Păpuși Brăila, muncitor necalificat la Combinatul pentru Industrializarea Lemnului Brăila (1954–1961), continuând studiile în cadrul liceelor „Nicolae Bălcescu” și „Gheorghe Munteanu-Murgoci” din Brăila. Din 1966 urmează Facultatea de Filologie a Universității din București, în perioada studenției frecventând cenaclurile literare *Junimea* (condus de G. Ivașcu), cenaclul Uniunii Scriitorilor, condus de Eugen Barbu și cenaclul *Mihai Eminescu* condus de poetul Tudor George-Ahoe.

După absolvire funcționează ca profesor de limba și literatura română în comuna Seaca, jud. Olt.

Odată cu înființarea județului Brăila (1968) se angajează metodist la Casa Creației Populare Brăila, unde ocupă timp de un an funcția de director. Devine secretar literar la Teatrul dramatic „Maria Filotti”, apoi la Teatrul de Păpuși (1986–1989). Între anii 1968–1980 a condus la Brăila cenaclul literar *Mihu Dragomir* iar în 1990 a editat împreună cu prozatorul Vasile Ruscescu revista de cultură „Dunărea”, scoțând ulterior, pe cont propriu, „Dunărea Literară” (1991–1994). A fost timp de șapte ani (1993–1999) profesor la liceele brăilene „Panait Istrati” și „Grigore Moisil”.

Debut în presă în ziarul „Înainte”, Brăila, 1959 cu povestirea *Din trecut*.

Debut editorial cu volumul *Laocoon împăcat*, EPL, 1969.

Membru al Uniunii Scriitorilor din 1980, filiala Brașov.

Colaborări la „Amfiteatru”, „Analele Brăilei”, „Antares”, „Argeș”, „Astra”, „Contemporanul”, „Dealul Melcilor”, „Dunărea”, „Dunărea Literară”, „Familia”, „Gazeta Literară”/ „România literară”, „Înainte” (Brăila), „Libertatea” (Brăila), „Lucefărul”, „Lucefărul Românesc” și „Magazin Literar” (Canada), „Tomis”, „Vatra”, „Viața Nouă” (Galați).

Pseudonime: Gheorghe Marchidan, Adrian Usanu, Ștefan Istria, Ștefan Petriciecu.

Principala caracteristică a liricii lui **L.** o reprezintă evoluția ei versatilă, cu schimbări de orientare tematică de la un volum la altul, de la o etapă de viață la alta, fenomen stabilizat prin concepte și asumări definitive după 1989, la vârsta maturizării artistice. Apreciat pentru temperamentul său de o „remarcabilă luciditate” (Cezar Baltag), încă din perioada când publica versuri în revista „Amfiteatru”, **L.** debutează editorial cu *Laocoon împăcat* (1969) ilustrându-se în ipostaza unui rafinat care vizează „psihologia (nu cromatica) lui Mateiu Caragiale din *Craii de Curtea*

Veche". Eul liric este invadat de neliniști și miresme florale, rezonând în barocul imagistic al viziunii sale poetice, din care nu lipsesc accente de atmosferă balcanică și nici elemente de ironie caricaturală.

Volumul *Stăpânul Timpului* (1978) vine cu semnificații noi, aflate sub influența modei epocii. Conține indicii proto-culturale referitoare la Donaris și la „călărețul trac”, la „veacuri augurale” dormitând în „lutul inspirat de sentimente”. Vocabule ori expresii aparținând recuzitei teoriei care câștiga adepți, îi întăresc sentimentul „că-n seva mea e Dacia fondată”. Unii cronicari literari salută tonul sincer al ofrandei aduse spațiului istoric descoperind în această atitudine „vocația elogiului”. Poetul se așază în „veacurile de început” (Mircea Scarlat), presărându-și versurile cu numeroase aluzii la mitologia clasică și la istoria cea mai veche a lumii mediteraneene. În ecourile concentrice ale mesajului liric se lasă lesne identificați arheii acestor „visuri strigate în infinit”. *Stăpânul timpului*, suferă pe alocuri de o retorică grandilocventă, discret angajată în naționalism liric. Între oda arheologizantă și libera emisie a versurilor, Constantin Hârlav sesizează „implicarea în limbaj a unui eu poetic”, totuși atent la modalitățile prin care L. evită angajamentele care ar da volumului turnura unor exerciții de structură și formulă ritualic-encomiastică.

O nouă schimbare de registru în discursul liric este evidențiată de *Întoarcerea Arlechinului* (1980), volum în care L. propune o poezie a cotidianului și cetățeanului, de care se simte tot mai atras, fără a ignora, însă, monotoniile sau repetițiile care-i mai bântuie viața diurnă, îmbibată de plictis provincial și tradiționalism afectat: „ce să fac? / Mă gândesc acum/ nu la nemurirea sufletului/ nu la limpezirea cugetului/ nici la tine/ nici la buletinul meteo /nici la accidente de la mica publicitate/ nici la Japonia/ nici la planeta Jupiter/ nici la Dumnezeu/ mă gândesc cum/ atât /mă gândesc cum...”.

Cu *Ziua delfinului* (1988) demersul poetic devine tot mai concis, nu atât ca expresie, cât, mai ales, ca mesaj. Temele sunt dispuse sub forma unor cercuri concentrice în al căror epicentru se află reperul biografic (T. Vârgolici). În mod explicabil la un poet care ascultă neîntrerupt cântecul de taină al Dunării, versurile se contopesc cu murmurul apei, cu fantasmale ori vietățile fluviale și marine: „Senalță apele cu aripi de păsări/ Nemaștiute,/ Un vânător fără de memorie/ Trage orbește în stoluri pierdute/ Îmi amintesc viața mea de fluviu? Când eu pluteam printre malurile abrupte”. L. este un reflexiv care își „clădește zilnic sufletul/ cu nemuritoare ambrozii/ a verbului *a fi*”, căutând cu obstinare natura originară a lumii convertite în simboluri. Universul de emoții și stabilizarea lui într-un nucleu coexistă cu temeritatea de a reface străvechiul fond sufletesc, primitiv și imemorial. Această incursiune mai jos de mituri și totemuri, într-un timp al genezelor folosește calea de acces a imaginației și pe cea de înțeles a parabolei. Prin intermediul lor poetul pătrunde „în adâncul mileniilor”, într-un haos primordial în care fantasmalele și realitatea coabitează. Trăiește cu intensitate gânduri, amintiri, interogații, transferate în cod emoțional: „noaptea respiră”, „fluvial se soarbe pe sine”, „pridvoarele cerului

înmguresc”, „noaptea e lacomă”, în timp ce aburul însuflețirii se contopește cu „strigătul mării”. Teodor Vârgolici observă că „poeziile lui L. sunt scurte, concise. Aceasta nu înseamnă că au un potențial artistic diminuat. Dimpotrivă. Cu o reală putere de concentrare a ideilor și sentimentelor într-un număr restrâns de versuri, L. creează stări emoționale intense, transpuse prin relevarea esențialului, prin imagini deosebit de expresive, prin metafore și simboluri de o penetrantă forță sugestivă”.

După 1990 în creația lui L., se produce o explozie editorială, echivalentă totodată cu o resurrecție literară. Numărul volumelor nou apărute, toate de mici dimensiuni, de câteva zeci de pagini, dau imaginea unui „vulcan activ”, resurrecția fiind de natură tematică, în sensul că poetul își întoarce fața către divinitate. Poezia de inspirație religioasă a lui L. ilustrează pasul către „libertatea spirituală în comunicarea cu D-zeu spre atingerea veșniciei în noi amânată”. Alte „teme” ale versurilor scrise și tipărite după 1990 sunt „iubirea exilată pe Terra”, sintagmă care poartă titlul unui volum, conceput pentru El și Ea, cuplului ființial al omului, în care exilul pe pământ se încarcă de accente tragice mai ales în ciclul de versuri consacrate liricii și memoriei lui Paul Celan. Poetul simte nevoia să se elibereze de angoasele destinului și apelează, cu trimitere la etape din biografie, la jocul arlechinesc: „un joc de măști, de marionete burlești și cinice deopotrivă strunite însă de păpușarul ironic, care, firește, este eul spectacular al poetului” (A.I. Brumar). Un cuvânt în jurul căruia L. creează (propune) o artă poetică proprie este *iambirul*, care, semiotic, profetește reaşezarea formelor estetice în armonicele divine ale limbajului din care a luat naștere lumea. Iambirul se vrea a fi izvorul unei arte poetice (Ioan Cârâc) mărturisite ca început de lume și de text. Nonsensurile haosului sunt respinse de *iambir* care este stabilizator de echilibru semantic pentru că el, cuvântul din care a luat naștere lumea, poate să dea o nouă expresie libertății prin care a fost creată de la început ființa umană. (A.I. Brumar): „S-a înnourat ecuatorul/ poemelor/ ca nourii frunților noastre/ cu toamnele arborelui interzis/ de la tropicul raiului/ s-a înnourat nemurirea/ cu muritoarea/ inima mea/ inima ta/ cuvintele s-au înnourat/ Alcandoria.../ australii/ ancestralii/ un pământ nou/ și un cer nou/ Bizanțul meu de pluralii”.

Volum publicate: *Laocoon împăcat*, București, 1969; *Stăpânul timpului*, București, 1978; *Întarcerea Arlechinului*, București, 1980; *Ziua Delfinului*, București, 1988; *Singurătate pe Planeta Pământ*, Brăila, 1994; *Iubire exilată pe Terra*, Brăila, 2000; *Excelența*, Brăila, 2001; *Iambirul (cosmopoliton... umbrei)*, Brăila, 2002; *Strigăt în Alcandoria. Invazii*, Brăila, 2004; *Monologul secret al prințului Hamlet*, Brăila, 2005; *Vocația osândeii*, București, 2006; *Iambirul țărmlui poetic*, Brăila, 2007; *Baladin într-o fabulă*, Brăila, 2008; *Când*, Brăila, 2010; *Cabala Corifeilor* (teatru) Brăila, 2010; *Viețuitoare*, Brașov, 2011; *Transurania*, Brașov, 2012.

Antologii de autor: *Eram...Erai.... (poeme de dragoste)*, Brașov, 2009.

Repere bibliografice: Cezar Baltag, AFT, 1966, nr. 6, p. 84; Nicolae Baltag, ST, 20 iunie, 1969; Scarlat, Mircea, *Stăpânul timpului*, RL, 1979, 9.; Hârlav, Constantin, *Stăpânul timpului*, ST, 1979, 9; Rotaru, Ioana, *Întoarcerea arlechinului*, RL, 1988; Vârgolici, Teodor, *Tonalitate calmă*, RL, 1988; Chișu, Lucian, *Fiul delfinului*, LCF, 1985; Sălăjan, Dorin, *Fiul delfinului*, Popa, Valentin LCF, 1988, Brumaru, A. I., *Poetul place poemului său*, „Monitorul de Brașov”, 29 iunie, 2001; Cârâc, Ioan S., „Antares” (Galați), 2005, 6; Brumaru, A.I., *Lucrarea mărturisitoare*, Vatra (veche), 2010, 10; Marian Popa, *Ist. lit.* II, 587.

L[ucian] C[hișu]